

Výskyt a šíření HIV/AIDS v ČR v roce 2020

The prevalence and spread of HIV/AIDS in the Czech Republic in 2020

Marek Malý, Vratislav Němeček, Hana Zákoucká

Souhrn • Summary

Česká republika zůstává zemí s nízkou úrovní infekce HIV/AIDS v rámci Evropy. V roce 2020 bylo v České republice na základě 1,45 mil. provedených vyšetření nově diagnostikováno 251 případů infekce HIV, z toho 141 u občanů ČR a 110 (43,8 %) cizinců s dlouhodobým či trvalým pobytem, dohromady o 29 více, než v roce 2019. V relativním vyjádření představuje uvedený počet výskyt 2,35 případu na 100 000 obyvatel. Onemocnění AIDS bylo nově diagnostikováno u 44 HIV pozitivních osob.

Ke konci roku 2020 bylo za celou dobu sledování v ČR registrováno celkem 3 841 HIV pozitivních případů, u 720 (18,7 %) z nich se rozvinulo onemocnění AIDS. Z nemocných s AIDS zemřelo 333 osob (46,3 %), dalších 177 osob s infekcí HIV zemřelo z jiné příčiny ve stádiu asymptomatickém či symptomatickém non-AIDS.

Hlavním zdrojem infekce HIV v ČR je stále sexuální přenos, zejména mezi muži majícími sex s muži. Nově bylo zachyceno 144 mužů majících sex s muži (z nichž 1 byl zároveň injekčním uživatelem drog), tj. 57,4 % nových případů. Heterosexuální přenos infekce HIV byl zaznamenán u 82 osob (32,7 %). Přenos prostřednictvím injekčního užívání drog byl zjištěn u 14 (5,6 %) případů. Nově infikovaných žen bylo 48 (19,1 %).

U HIV pozitivních osob bylo v roce 2020 nově zjištěno 165 případů syfilis, 78 případů kapavky a 14 případů lymfogranuloma venereum, v naprosté většině u mužů majících sex s muži.

The Czech Republic remains a low HIV/AIDS prevalence country in Europe. In 2020, as a result of 1.45 million tests performed, 251 new cases of HIV infection were reported, 141 of them in Czech citizens and 110 (43.8 %) in long-term or permanent foreign residents, which is 29 more in total than in 2019. In relative terms, the annual incidence rate was 2.35 cases per 100 000 population. Forty-four HIV positives were newly diagnosed with AIDS.

In the Czech Republic, 3 841 HIV positives were reported from the start of the monitoring to the end of 2020, and of this total, 720 (18.7 %) developed full-blown AIDS. Three hundred and thirty-three (46.3 %) of the AIDS patients died, and 177 more HIV positives died of other causes in an asymptomatic or symptomatic non-AIDS stage.

In the Czech Republic, the most common route of HIV transmission has long been sexual, particularly in men having sex with men. In 2020, 144 men having sex with men, one of whom was an intravenous drug user, were newly diagnosed with HIV and accounted for 57.4 % of new cases. The heterosexual HIV transmission was recorded in 82 persons (32.7 %). Fourteen cases (5.6 %) were associated with intravenous drug use. Forty-eight new HIV cases (19.1 %) were reported in females.

In 2020, 165 HIV positives were newly diagnosed with syphilis, 78 with gonorrhoea, and 14 with lymphogranuloma venereum. The vast majority of these sexually transmitted diseases occurred in men having sex with men.

Zprávy CEM (SZÚ, Praha) 2021; 30(9): 287–302

Klíčová slova: HIV, AIDS, surveillance, pohlavně přenosné nákazy

Keywords: HIV, AIDS, surveillance, sexually transmitted diseases

V roce 2020 bylo v České republice v rámci systému surveillance celkově provedeno a ohlášeno 1,45 mil. **vyšetření na přítomnost infekce HIV** u občanů České republiky a rezidentů (tj. osob jiné než české národnosti, které mají v ČR dlouhodobý pobyt na základě víz nad 90 dní či povolení k trvalému pobytu). Posledních pět let vykazuje trend mírného nárůstu počtu vyšetření (**graf 1**).

V Národní referenční laboratoři pro HIV/AIDS bylo v roce 2020 evidováno **251 nových případů infekce HIV**. V předchozích letech nejprve výrazně poklesl počet nově diagnostikovaných z maxima 286 v roce 2016 až na 208 v roce 2018, ale poslední dva roky představují nárůst. Počet případů HIV v roce 2020 je o 29 (13,1 %) vyšší než v roce 2019, kdy bylo zjištěno 222 případů (**graf 1**). V relativním vyjádření představuje uvedený celkový počet výskyt 2,35 případu na 100 000 obyvatel. Mezi nově zjištěnými případy bylo 203 mužů a 48 (19,1 %) žen. Poměr počtu mužů a žen činil 4,2:1.

Podrobný rozklad počtu vyšetření a pozitivních případů podle důvodu vyšetření a způsobu přenosu HIV infekce za rok 2020 uvádí **tabulka 1**. Dosud se 8 z 251 nových HIV

Tabulka 1: NOVÉ PŘÍPADY HIV INFEKCE A ONEMOCNĚNÍ AIDS V ČESKÉ REPUBLICE, údaje za rok 2020

Důvod vyšetření	celkem vyšetřeno	nové případy		způsob přenosu u HIV+								
		HIV+	AIDS	HO	ID	IH	HF	TR	HT	MD	NO	NE
OSOBY VE ZVÝŠENÉM RIZIKU HIV	6 772	3	0	0	2	0	0	0	1	0	0	0
Hemofilici	268	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Příjemci krve a krevních přípravků	27	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Homo/bisexuálové	268	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Injekční uživatelé drog	1 176	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Osoby často v zahraničí	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Promiskuitní osoby	1 768	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Osoby provozující prostitutky	1 816	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nápravná zařízení	1 448	3	0	0	2	0	0	0	1	0	0	0
KONTAKTY POZITIVNÍCH PŘÍPADŮ	171	12	1	7	0	0	0	0	5	0	0	0
Homosexuální	18	7	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0
Heterosexuální	9	5	1	0	0	0	0	0	5	0	0	0
Rodinné	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Jiné	144	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KLINICKÉ PŘÍPADY	108 891	96	38	47	8	1	0	0	32	0	1	7
Dermatovenerologičtí pacienti	7 470	17	0	16	0	0	0	0	1	0	0	0
Psychiatři pacienti	1 400	2	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0
Dialyzovaní pacienti	5 180	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TBC pacienti	248	3	3	0	0	0	0	0	3	0	0	0
Pacienti s nádorovým onemocněním	4 779	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Různé klinické diagnózy	89 814	74	35	31	7	1	0	0	27	0	1	7
PREVENTIVNÍ VYŠETŘENÍ	79 240	13	1	2	3	0	0	0	7	0	0	1
Zdravotničtí pracovníci	3 787	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ostatní prevence	51 024	6	1	1	2	0	0	0	3	0	0	0
Předoperační vyšetření	23 316	7	0	1	1	0	0	0	4	0	0	1
Epidemiologická surveillance	1 113	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VYŠETŘENÍ NA VLASTNÍ ŽÁDOST	13 148	115	4	86	1	0	0	0	26	0	0	2
Pod jménem	5 589	87	3	59	1	0	0	0	25	0	0	2
Anonymní	7 559	28	1	27	0	0	0	0	1	0	0	0
VYŠETŘENÍ PRO MEZINÁRODNÍ CERTIFIKÁT	839	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
DÁRCI KRVE, BUNĚK, TKÁNÍ A ORGÁNŮ	1 129 536	6	0	1	0	0	0	0	5	0	0	0
Dárci krve	1 114 473	6	0	1	0	0	0	0	5	0	0	0
z toho dárci krve – primodárci	70 930	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dárci buněk, tkání a orgánů	15 063	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TĚHOTNÉ ŽENY	109 255	6	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0
RŮZNÉ MATERIÁLY	514	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
CELKEM	1 448 366	251	44	143	14	1	0	0	82	0	1	10
CIZINCI	3 099	16	47	4	1	0	0	0	6	0	0	5

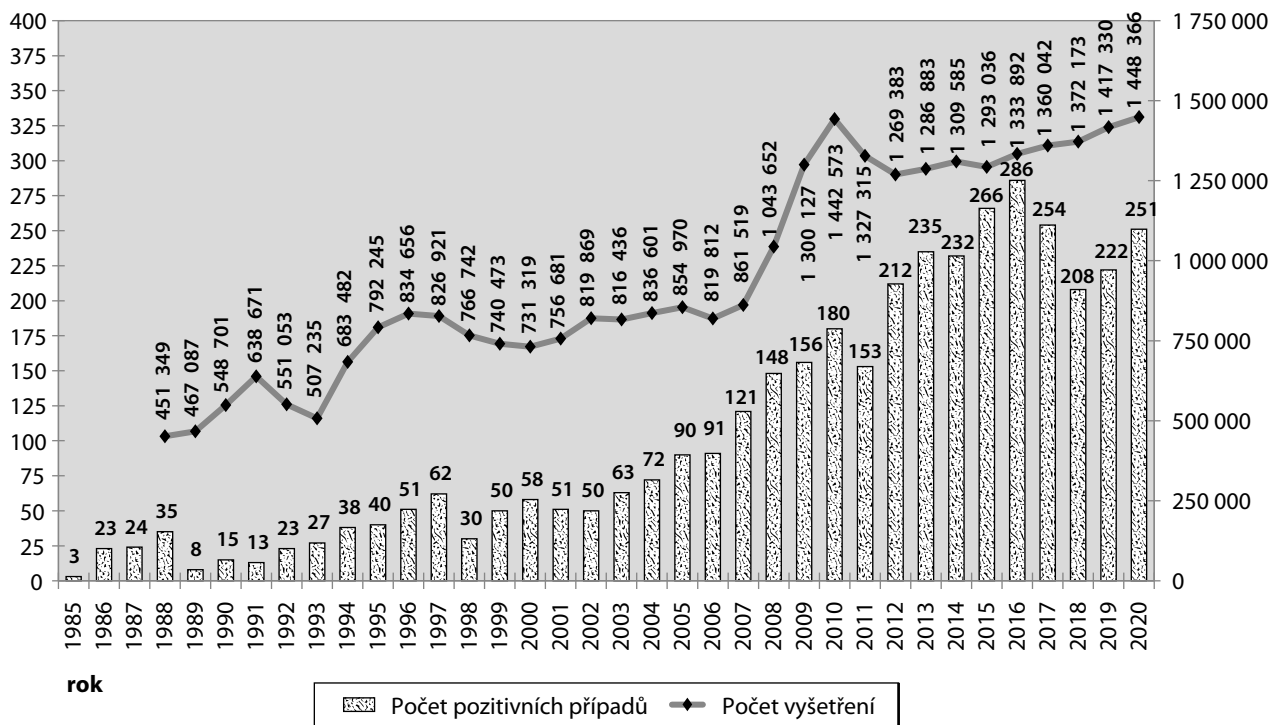
Způsob přenosu: HO – homosexuální / bisexuální; ID – injekční uživatelé drog; IH – injekční uživatelé drog + homo/bisex.; HF – hemofilici; TR – příjemci krve a krevních přípravků; HT – heterosexuální; MD – z matky na dítě; NO – nozokomiální; NE – nezjištěný/jiný

pozitivních nedostavilo do žádného HIV centra, a nejsou tudíž v ČR sledováni a léčeni.

Mezi novými případy HIV bylo 141 českých občanů a 110 **rezidentů**. Počet i podíl rezidentů (43,8 %) je nejvyšší v celé historii sledování. Výrazná část rezidentů pochází z Ukrajiny (42), dále jsou ze Slovenska (8), z Ruska (6), Brazílie (5), Vietnamu (5), Mexika (4), Moldávie (4) a v menších počtech z dalších 26 zemí.

Více než čtvrtina nových pacientů (71, tj. 28,3 %) o své HIV pozitivitě již věděla; jejich diagnóza byla stanovena dříve v zahraničí. Uvedený podíl je podstatně vyšší než v předchozích letech 2012–2019, kdy zpravidla dosahoval hodnoty v rozmezí 10–15 %. Zvýšení jde zřejmě na vrub probíhající epidemii covid-19, neboť část této podskupiny tvoří rezidenti i občané ČR pobývající převážně v zahraničí, kteří nejspíše vyhledali zdravotnické zařízení kvůli omezení

Graf 1: POČET VYŠETŘENÍ A POČET HIV+ V ČESKÉ REPUBLICE, v jednotlivých letech (občané ČR a cizinci s dlouhodobým pobytem). Absolutní údaje ke dni 31. 12. 2020

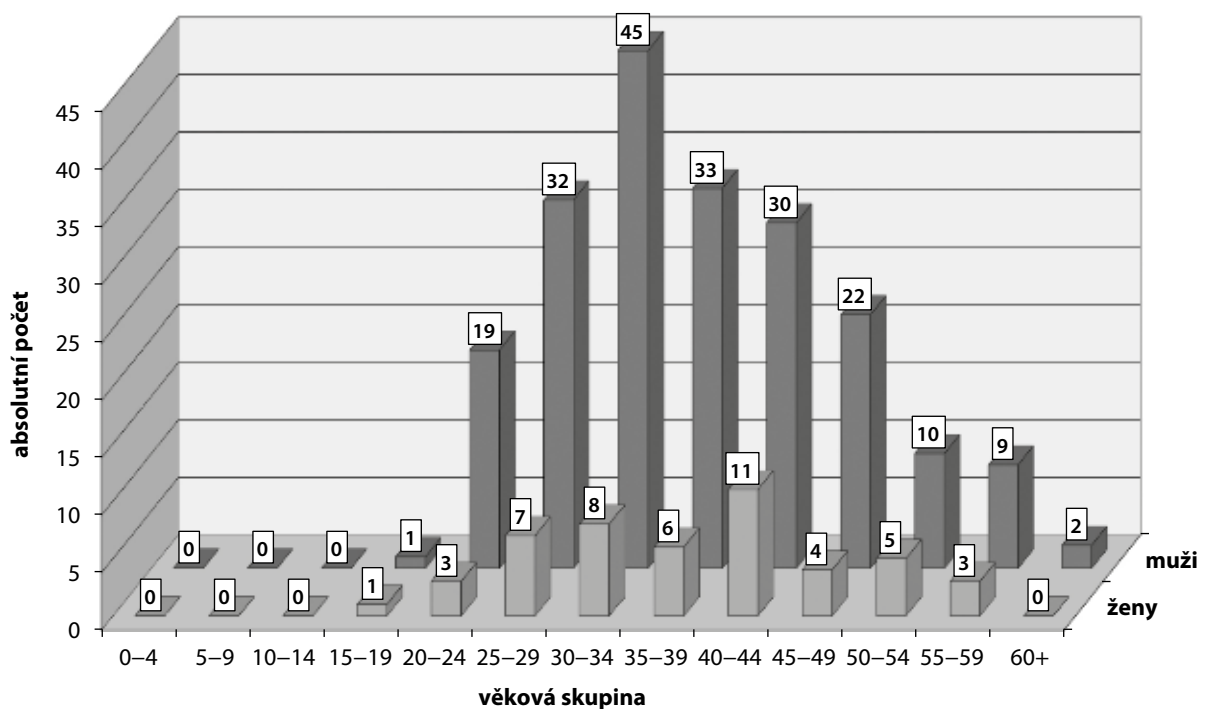
přeshraničního pohybu a potřebě získání léků, které si za běžné situace zajišťovali mimo území ČR. V této podskupině 71 osob byla infekce u 36 z nich přenesena homosexuálním stykem, u 26 heterosexuálním stykem a u 6 injekčním užíváním drog.

Průměrný věk nově diagnostikovaných mužů byl 37,3 roku, muži byli ve věkovém rozpětí od 19 do 67 let. U žen

byl průměrný věk 38,4 roku a věkové rozpětí od 17 do 59 let. Nejvíce zastoupená je věková kategorie 30–34 let (21,1 % případů), která je s malým odstupem následovaná dalšími kategoriemi pokrývajícími rozmezí 25–44 let. Podrobnější pohled na věkové rozložení nových případů poskytuje graf 2.

Rozložení případů infekce HIV nově zachycených v roce 2020 podle pravděpodobného způsobu přenosu a pohlaví

Graf 2: VĚK HIV+ OSOB V DOBĚ STANOVENÍ DIAGNÓZY V ČESKÉ REPUBLICE (občané ČR a cizinci s dlouhodobým pobytem). Kumulativní údaje za rok 2020

Tabulka 2: ROZLOŽENÍ NOVÝCH PŘÍPADŮ HIV U OBYVATEL ČR A REZIDENTŮ V ROCE 2020 PODLE ZPŮSOBU PŘENOSU A POHLAVÍ

	muži		ženy		celkem	
homosexuální/bisexuální	143	(57,0 %)	0	(0,0 %)	143	(57,0 %)
heterosexuální	39	(15,5 %)	43	(17,1 %)	82	(32,7 %)
injekční užívání drog (IUD)	11	(4,4 %)	3	(1,2 %)	14	(5,6 %)
homosexuální/bisexuální+IUD	1	(0,4 %)	0	(0,0 %)	1	(0,4 %)
nozokomiální	1	(0,4 %)	0	(0,0 %)	1	(0,4 %)
nezjištěný/neznamý	8	(3,2 %)	2	(0,8 %)	10	(4,0 %)
celkem	203	(80,9 %)	48	(13,1 %)	251	(100,0 %)

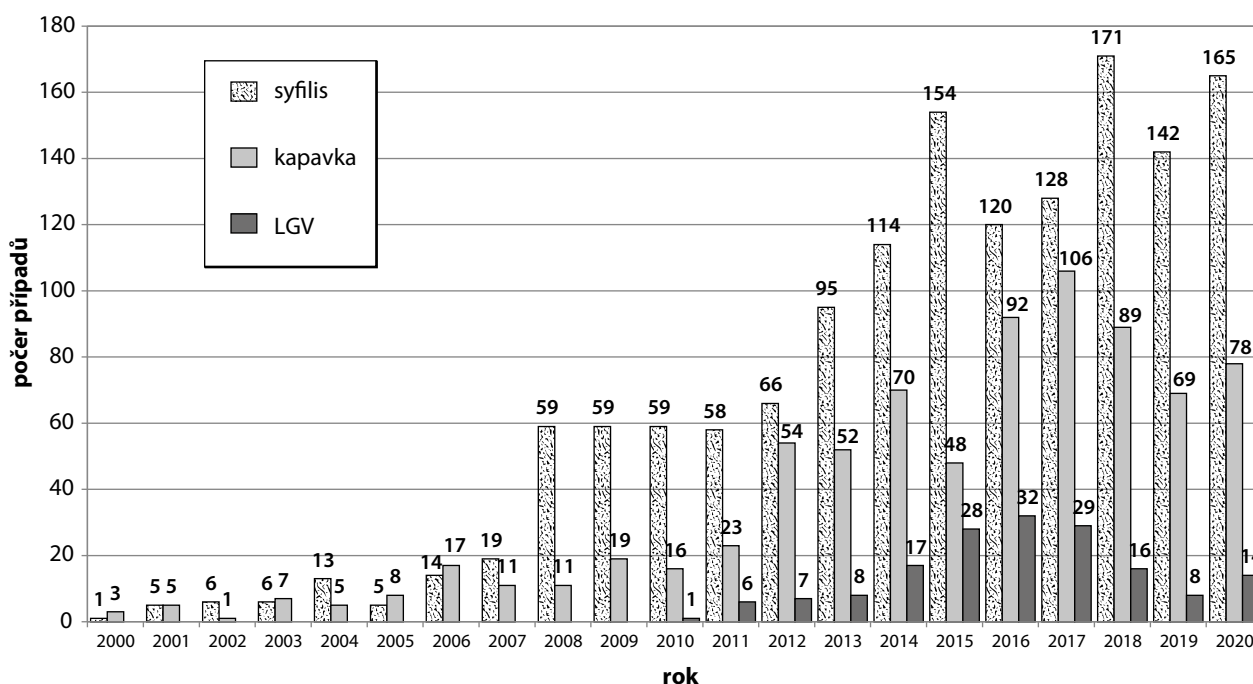
Procenta v tabulce vyjadřují podíl dané kategorie z celkového počtu případů

uvádí **tabulka 2**. Stejně jako v předchozích letech byl i v roce 2020 jednoznačně dominantním způsobem přenosu přenos sexuální cestou a v rámci něj sex mezi muži. Muži mající sex s muži (143 mužů) tvoří 57,0 % nových případů. Rovněž u 1 muže v kombinované kategorii mužů majících sex s muži a užívajících injekčně drogy se jako pravděpodobnější jeví přenos sexuální cestou. Dohromady se tedy jedná o 144 mužů majících sex s muži (57,4 % ze všech nových případů). Deset z nich uvádí styk s muži i ženami. Heterosexuální přenos byl zjištěn u 39 mužů a 43 žen, což dohromady činí 32,7 % případů. Přenos při injekčním užívání drog byl zaznamenán u 11 mužů a 3 žen, což dohromady představuje 5,6 % z nově identifikovaných případů. Tento podíl je vyšší, než v předchozích letech, mezi případy však nejsou zjevné souvislosti. Kromě toho mají další 4 pacienti uvedeno injekční užívání drog v anamnéze, ale k přenosu infekce u nich spíše došlo sexuální cestou. Dále byl diagnostikován jeden případ nozokomiální infekce u cizince s dlouhodobým pobytem, u nějž k přenosu došlo mimo území ČR. Způsob přenosu zůstal neobjasněný u 10 pacientů.

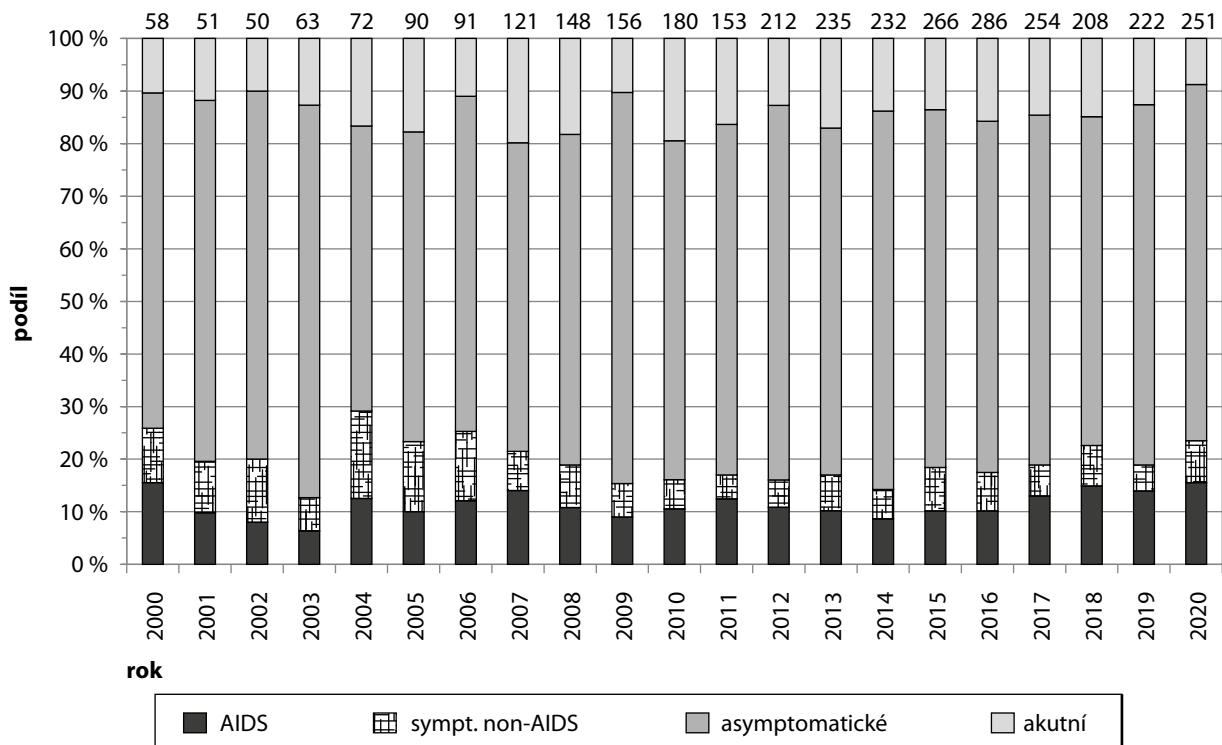
Tabulka 3: NOVÉ PŘÍPADY HIV INFEKCE V ČESKÉ REPUBLICE PODLE REGIONU (občané ČR a cizinci s dlouhodobým či trvalým pobytem). Údaje za rok 2020

kraj	abs. počet	rel. na 100000 obyvatel
Hlavní město Praha	97	7,31
Středočeský kraj	22	1,58
Jihočeský kraj	10	1,55
Plzeňský kraj	11	1,86
Karlovarský kraj	11	3,74
Ústecký kraj	14	1,71
Liberecký kraj	12	2,71
Královéhradecký kraj	7	1,27
Pardubický kraj	5	0,96
Kraj Vysočina	1	0,20
Jihomoravský kraj	39	3,27
Olomoucký kraj	4	0,63
Zlínský kraj	2	0,34
Moravskoslezský kraj	16	1,34
CELKEM ČR	251	2,35

Graf 3: Sledované pohlavní nemoci u HIV pozitivních pacientů v České republice. Absolutní počty za období 2000–2020

Graf 4: NOVÉ PŘÍPADY HIV V ČESKÉ REPUBLICE podle stadia v době záchytu (občané ČR a cizinci s trvalým pobytem). Relativní zastoupení v období 1. 1. 2000–31. 12. 2020

Geografické rozložení případů HIV infekce nově zjištěných v roce 2020 podle kraje obvyklého bydliště (trvalého či přechodného) v době první laboratorní diagnózy uvádí **tabulka 3**. Dominantní zastoupení má Praha s 38,6 % případů a relativním počtem 7,3 na 100000 obyvatel. S odstupem následují v relativních počtech kraje Karlovarský, Jihomoravský a Liberecký.

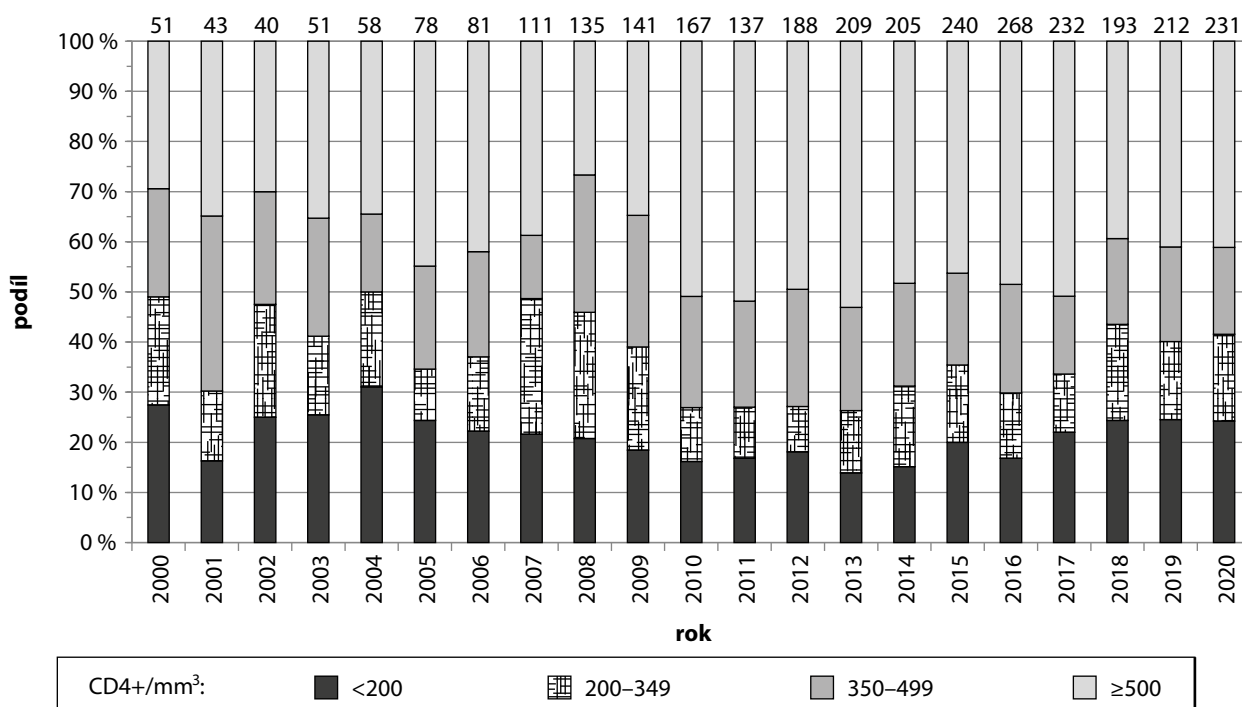
U HIV pozitivních jsou v posledních letech časté **koinfekce** s dalšími sexuálně přenosnými nemocemi (**graf 3**). V roce 2020 bylo u HIV pozitivních osob (jak s nově, tak s dříve zjištěnou HIV pozitivitou) diagnostikováno 165 nových případů syfilis, z nichž 149 představuje časnou syfilis, 4 pozdní syfilis a 12 syfilis blíže nespecifikovanou. Převažuje tedy časná infekce, která je z hlediska rizika přenosu na další sexuální partnery nejnebezpečnější. Naprostá většina případů nastala u mužů, pouze jeden u ženy. K přenosu syfilis došlo homosexuálním stykem ve 144 (87,3 %) a heterosexuálním stykem v 11 případech, v 10 případech zůstal způsob přenosu nezjištěný. Z hlediska věkového rozložení bylo 22 (13,3 %) případů ve věku 20–29 let, 62 (37,6 %) případů v kategorii 30–39 let, 55 (33,3 %) případů v kategorii 40–49 let a 26 (15,8 %) případů ve věku 50 let a více. V 57 (34,5 %) případech se jedná o reinfekci. Tento údaj indikuje vysoce rizikové chování určité části HIV pozitivních, neboť je výrazně vyšší než u záchytů syfilis u HIV negativních osob. Kapavka byla zaznamenána u 78 HIV pozitivních, všichni byli muži, přičemž 74 z nich byli muži mající sex s muži. Případy kapavky zahrnovaly 1 muže ve věku 10–19 let, 24 mužů (30,8 %) ve věku 20–29 let, 37 mužů (47,4 %) ve věku 30–39 let, 13 mužů (16,7 %) ve věku 40–49 let

a 3 (3,8 %) ve věku 50 let a více. U 45 (57,7 %) mužů se jednalo o reinfekci. Dále bylo zjištěno 14 případů venerického lymfogranulomu (LGV), všechny u mužů, z toho 13 u mužů majících sex s muži, ve 2 případech se jednalo o reinfekci. Ve věku 20–29 let byli 2 muži, ve věku 30–39 let bylo 5 mužů a ve věku 40–49 let jich bylo 7. Skutečnost, že výrazná většina všech uvedených koinfekcí (85,2 %) se týká pacientů, kteří již věděli o své HIV pozitivitě, vypovídá o jejich rizikovém chování.

V roce 2020 bylo nově diagnostikováno 44 případů onemocnění **AIDS**. Mezi nimi bylo 36 mužů a 8 (18,2 %) žen, resp. 23 občanů ČR a 21 (47,7 %) rezidentů. Výraznou většinu nových případů AIDS (38, tj. 86,4 %) tvoří pacienti, u nichž byla diagnóza AIDS stanovena bezprostředně po záchytu či s malým odstupem v řádu dní od diagnózy HIV. Důvodem vyšetření u většiny z nich byly klinické příznaky, ve 4 případech vlastní žádost. U zbývajících 6 nemocných s nově rozvinutým onemocněním AIDS byla HIV pozitivita zjištěna v rozmezí let 1996–2019. U nových případů AIDS byly nejčastěji zastoupeny diagnózy pneumocystové pneumonie (16×), syndromu chátrání (9×), kandidózy jícnu (6×) a tuberkulózy (6×, ve všech případech jde o rezidenty). Sedmý případ tuberkulózy byl zjištěn u rezidenta, který již měl AIDS v souvislosti s jiným onemocněním. Více než jedno indikativní onemocnění mělo 12 pacientů.

Graf 4 charakterizuje zastoupení **stadií infekce** v době první diagnózy HIV v posledních letech. V roce 2020 bylo zachyceno ve stadiu AIDS 39 případů (15,5 %) a ve stadiu symptomatickém non-AIDS 20 (8,0 %). Tyto dvě skupiny (stadia B a C podle klasifikace CDC) tvoří, podobně jako

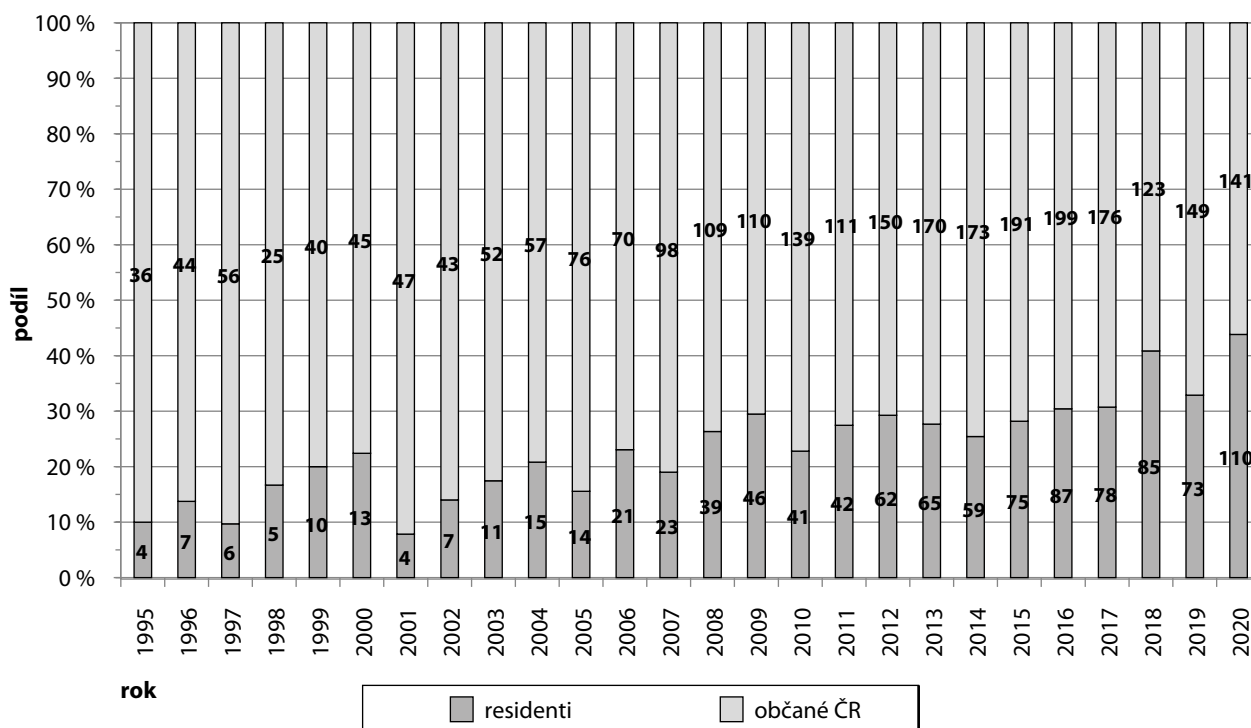
Graf 5: ROZDĚLENÍ HIV+ PŘÍPADŮ PODLE POČTU CD4+ T-LYMFOCYTŮ V DOBĚ DIAGNÓZY HIV (občané ČR a cizinci s dlouhodobým pobytem, u nichž je údaj k dispozici). Údaje za období 1. 1. 2000–31. 12. 2020

v posledních letech, zhruba pětinu všech případů a představují případy HIV, jež jsou zjištěny jednoznačně pozdě. V roce 2020 bylo jejich zastoupení nejvyšší za posledních 10 let. Většina nových případů infekce HIV byla diagnostikována v asymptomatickém stadiu (170 osob; tj. 67,7 %) a 22 osob (8,8 %) zachytily testy krátce po nákaze ve stadiu akutní infekce.

Graf 5 klasifikuje pacienty do kategorií podle počtu **CD4+ T-lymfocytů** v mm³ krve v době zjištění HIV pozitivivity a je určitým doplňkem k předchozímu grafu. Podle metodiky Evropského centra pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC) jsou pacienti s počty CD4 buněk pod 350 považováni za pozdě diagnostikované. V roce 2020 tvořili takoví

Graf 6: NOVÉ PŘÍPADY HIV V ČESKÉ REPUBLICE PODLE ZEMĚ PŮVODU (občané ČR a cizinci s dlouhodobým pobytem). Relativní zastoupení v období 1. 1. 1995–31. 12. 2020

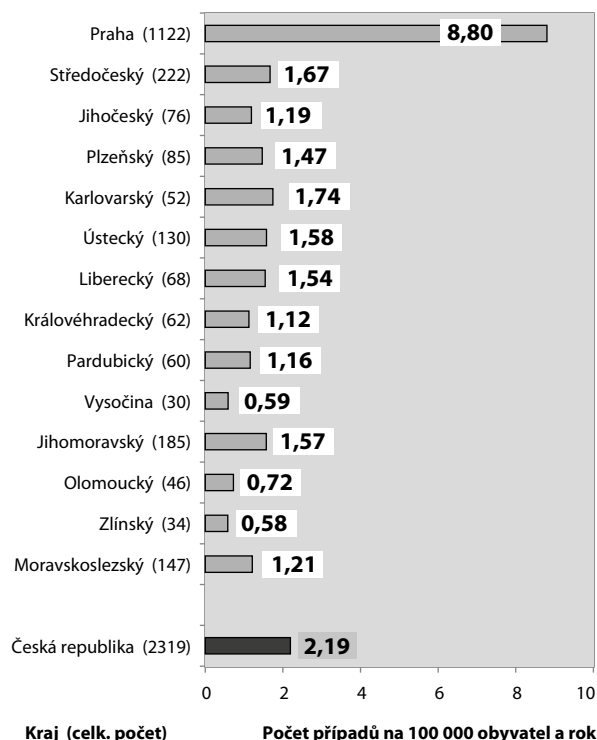
Tabulka 4: POČTY NOVÝCH PŘÍPADŮ HIV A AIDS V ČR V JEDNOTLIVÝCH LETECH PODLE Pohlaví (občané ČR a cizinci s dlouhodobým pobytem). Roční údaje ke dni 31. 12. 2019

Rok	HIV+			AIDS		
	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem
1985	3	0	3	0	0	0
1986	22	1	23	0	1	1
1987	23	1	24	2	0	2
1988	33	2	35	6	0	6
1989	6	2	8	7	0	7
1990	14	1	15	5	0	5
1991	12	1	13	2	0	2
1992	19	4	23	9	0	9
1993	18	9	27	12	4	16
1994	30	8	38	10	2	12
1995	26	14	40	13	0	13
1996	41	10	51	18	1	19
1997	48	14	62	18	2	20
1998	23	7	30	7	1	8
1999	34	16	50	14	2	16
2000	44	14	58	13	2	15
2001	42	9	51	6	2	8
2002	39	11	50	7	1	8
2003	49	14	63	8	1	9
2004	55	17	72	11	2	13
2005	70	20	90	9	5	14
2006	71	20	91	13	5	18
2007	97	24	121	23	5	28
2008	121	27	148	25	7	32
2009	130	26	156	18	6	24
2010	159	21	180	21	7	28
2011	139	14	153	20	9	29
2012	185	27	212	28	8	36
2013	211	24	235	27	6	33
2014	209	23	232	23	9	32
2015	248	18	266	30	8	38
2016	262	24	286	38	6	44
2017	230	24	254	44	10	54
2018	186	22	208	35	4	39
2019	192	30	222	27	11	38
2020	203	48	251	36	8	44
Celkem	3 294	547	3841	585	135	720

pacienti mezi 231 novými případy, u nichž je údaj k dispozici, přes dvě pětiny (41,6 %), což je úroveň srovnatelná s roky 2018 a 2019, ale zřetelně vyšší než v předchozích letech. Tento ukazatel poskytuje výraznější upozornění na pozdní záchyty než výše zmíněný ukazatel vycházející ze stadií infekce. Údaj o počtu CD4 buněk chybí hlavně u nemocných, kteří se nedostavili do žádného z klinických pracovišť (HIV center) či záhy zemřeli.

V roce 2020 zemřelo ve stadiu AIDS 22 nemocných (z toho 19 mužů) ve věkovém rozmezí 31–70 let a v průměrném

Graf 7: ROZDĚLENÍ HIV POZITIVNÍCH PŘÍPADŮ V ČR PODLE KRAJE BYDLIŠTĚ V DOBĚ PRVNÍ DIAGNÓZY HIV (občané ČR a cizinci s dlouhodobým pobytem). Kumulativní údaje za období 2011–2020

věku 48,9 let. U dvou z těchto úmrtí nebylo bezprostřední příčinou onemocnění AIDS. Dalších 20 HIV pozitivních (z toho 17 mužů) ve věku 33–67 let (průměr 50,5 roku) zemřelo z jiné příčiny (onemocnění oběhové soustavy, zhoubný novotvar, infekční onemocnění, sebevražda aj.).

Kumulativně bylo v ČR za celé dosavadní období sledování 1. 10. 1985 – 31. 12. 2020 zjištěno 3841 případů HIV pozitivitu u občanů ČR (2829; 73,7 %) a rezidentů (1012; 26,3 %), z toho bylo 3294 (85,8 %) mužů a 547 (14,2 %) žen. Zastoupení mužů a žen v jednotlivých letech popisuje **tabulka 4**.

Věkové rozložení při diagnóze HIV je uvedeno v **tabulce 5**. Průměrný věk nových případů se v letech 2000–2012 dlouhodobě pohyboval v rozmezí 33–34 let, v letech 2013–2017 byl na úrovni 35 let, poté se dále zvyšoval a dosáhl hodnot 36,9 roku v roce 2019 a 37,5 roku v roce 2020.

Kumulativní údaje ukazují, že rezidenti nejčastěji pocházejí z Ukrajiny (239 osob, 23,6 %) a ze Slovenska (217, tj. 21,4 % všech rezidentů) a dalšími častěji zastoupenými zeměmi jsou Rusko (70), Vietnam (57) a Polsko (51). V poslední dekádě se zastoupení rezidentů pohybovalo na úrovni kolem 30 %, v letech 2018–2020 se zvýšilo (**graf 6**), přičemž v roce 2020 bylo nejvyšší za celou dobu sledování (43,8 %). Mezi 433 rezidenty diagnostikovanými v posledních 5 letech dominují Ukrajinci (103) a Slováci (82), s odstupem následují Rusové (34) a Poláci (20).

Relativní výskyt případů v jednotlivých **krajích** v období let 2011–2020 v přepočtu na 100 000 obyvatel a jeden rok

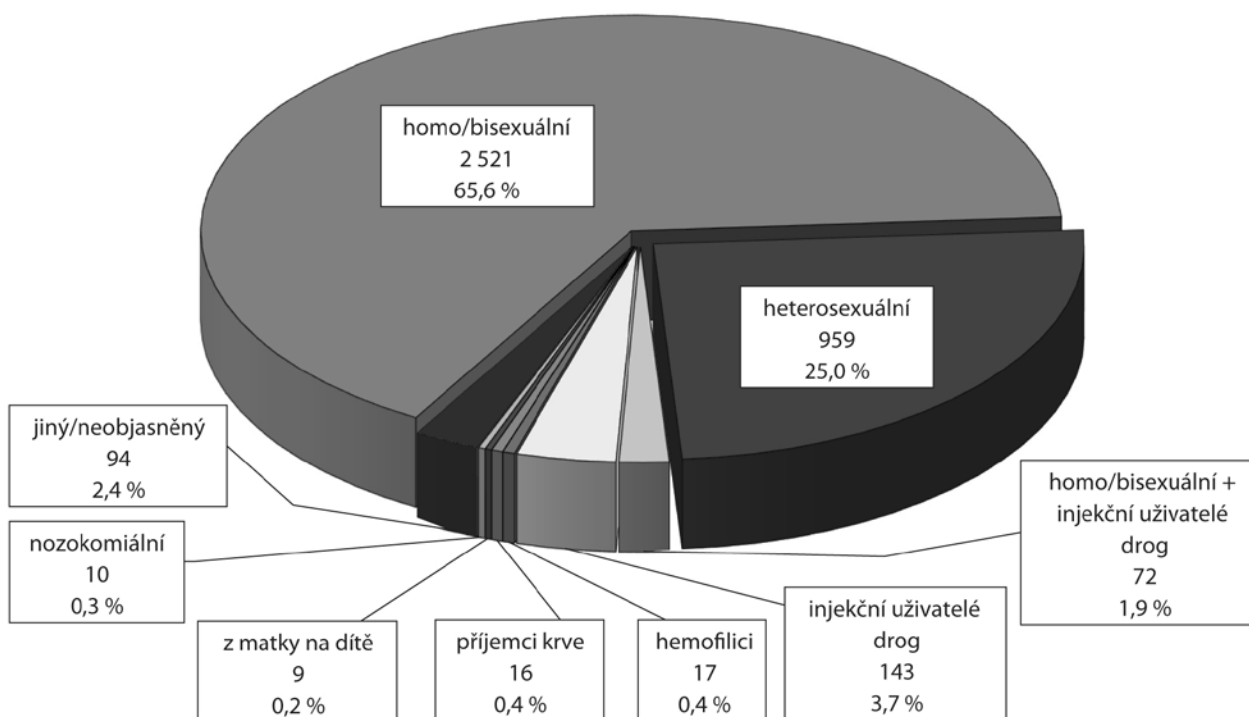
Tabulka 5: HIV POZITIVNÍ PŘÍPADY V ČR PODLE POHLAVÍ A VĚKU (občané ČR a cizinci s dlouhodobým pobytem). Kumulativní údaje 31. 12. 2020

Věková skupina	věk při první diagnóze HIV+			věk při první diagnóze AIDS			současný věk osob žijících s HIV/AIDS			věk HIV+ osob při úmrtí (všechna stadia)		
	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem
0–4	4	5	9	0	1	1	0	0	0	0	0	0
5–9	3	1	4	0	0	0	1	2	3	1	0	1
10–14	7	2	9	1	0	1	0	2	2	0	0	0
15–19	61	30	91	4	1	5	2	2	4	1	0	1
20–24	438	102	540	20	6	26	55	7	62	13	2	15
25–29	674	112	786	75	19	94	237	27	264	35	4	39
30–34	658	108	766	108	30	138	437	54	491	70	20	90
35–39	564	62	626	118	16	134	465	98	563	67	13	80
40–44	391	53	444	87	24	111	541	101	642	69	15	84
45–49	238	24	262	64	14	78	493	82	575	50	9	59
50–54	123	23	146	42	5	47	266	38	304	41	4	45
55–59	76	18	94	34	9	43	183	28	211	26	5	31
60+	57	7	64	32	10	42	185	25	210	56	9	65
Celkem	3 294	547	3 841	585	135	720	2 865	466	3 331	429	81	510

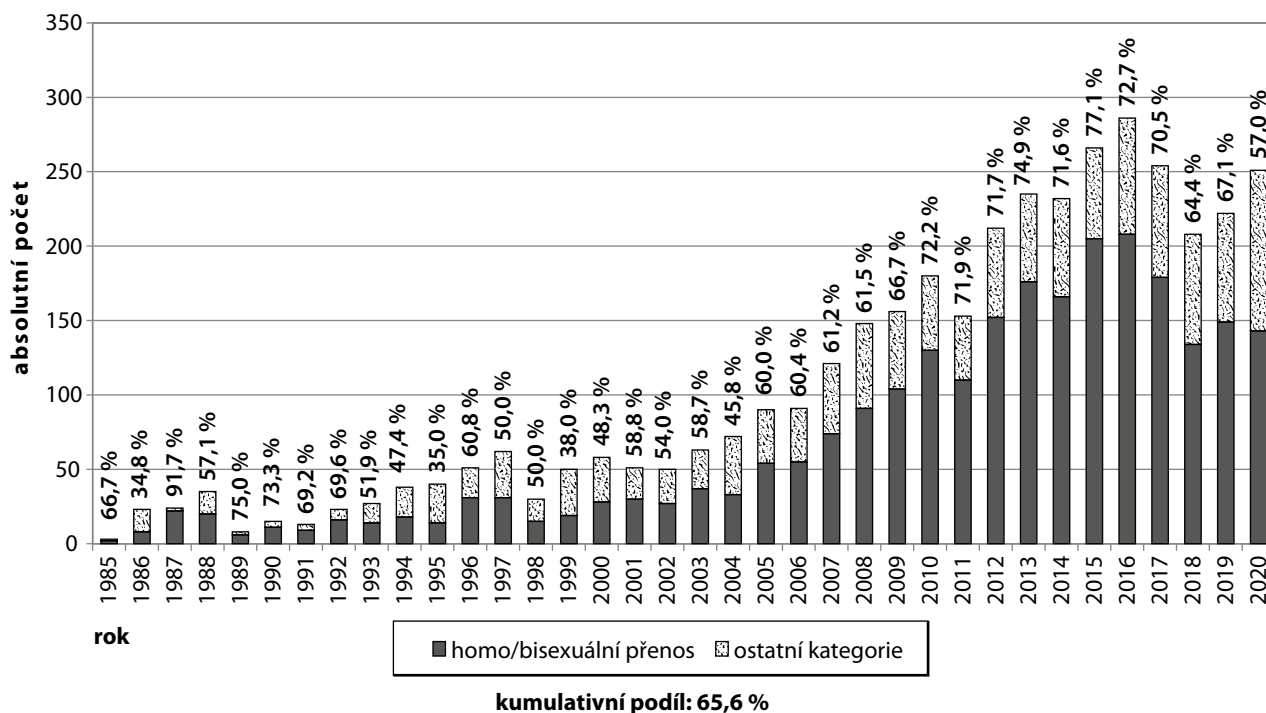
charakterizuje **graf 7**. Případy jsou zařazovány do krajů podle obvyklého místa bydliště v době první diagnózy HIV, zařazení tudíž nemusí korespondovat s aktuálním bydlištěm (mnozí využívají trvalé i přechodné bydliště). Nejvíce případů se jednoznačně koncentruje v Praze. Z pohledu relativních údajů je vyšší výskyt dále patrný v krajích v okolí největších měst, tedy Středočeském, Ústeckém, Jihomoravském, Libereckém a Plzeňském, a dále v Karlovarském kraji jako příhraniční oblasti Německa. Nejméně případů vzhledem k počtu obyvatel vykazují kraje Zlínský a Vysočina.

Nejčastějším **způsobem přenosu HIV/AIDS** je v ČR dlouhodobě sexuální styk (**graf 8**). Výrazně převažuje homosexuální/bisexuální styk, který byl zaznamenán kumulativně u 65,6 % HIV infekcí zjištěných v ČR a u dalších 1,9 % v kombinaci s injekčním užíváním drog. Přenos heterosexuálním stykem byl zjištěn u 25,0 % případů. Podíl infekcí přenesených stykem mezi muži se od roku 2002 postupně zvyšoval až na 77,1 % v roce 2015, poté poklesl k roku 2019 asi o 10 procentních bodů a v roce 2020 byl o dalších 10 procentních bodů nižší, jak ukazuje **graf 9**.

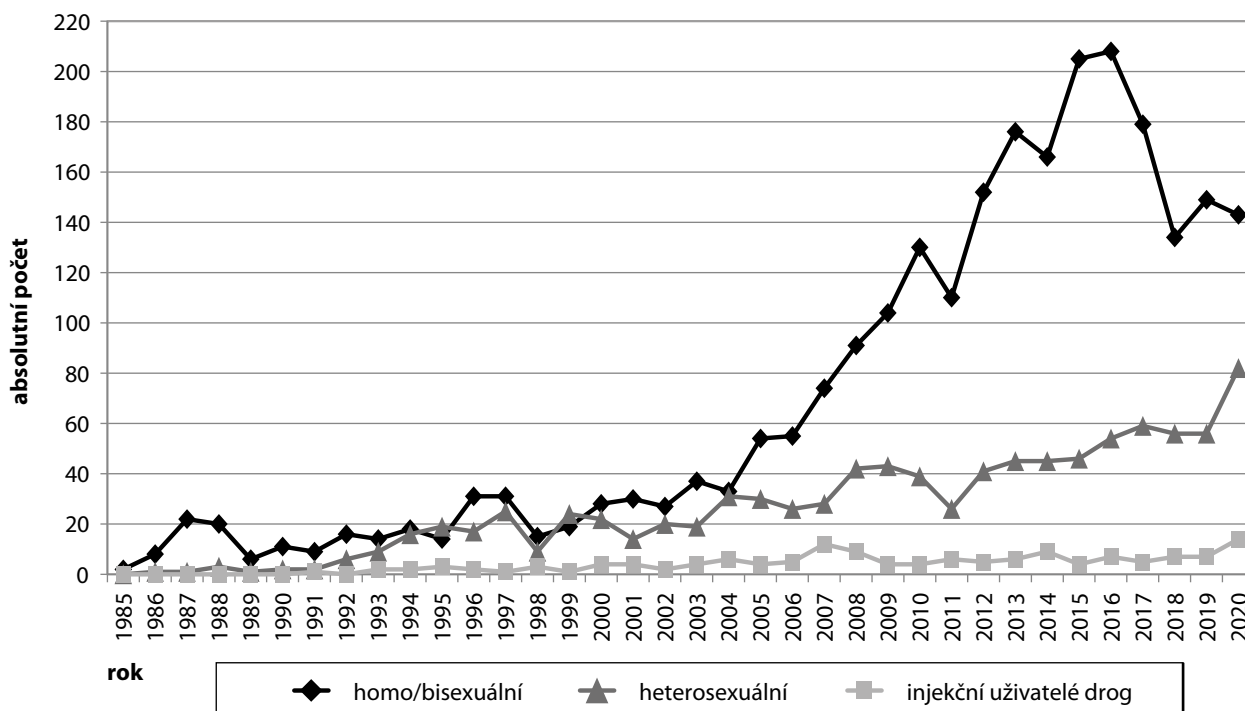
Graf 8: ROZDĚLENÍ HIV POZITIVNÍCH PŘÍPADŮ V ČR PODLE ZPŮSOBU PŘENOSU (občané ČR a cizinci s dlouhodobým pobytem). Kumulativní údaje za období 1. 10. 1985–31. 12. 2020

Graf 9: HIV POZITIVNÍ PODLE ZPŮSOBU PŘENOSU PODÍL HOMO/BISEXUÁLNÍHO PŘENOSU V JEDNOTLIVÝCH LETECH (občané ČR a cizinci s dlouhodobým pobytem). Údaje za období 1. 10. 1985–31. 12. 2020

Graf 10: VYBRANÉ KATEGORIE PŘENOSU HIV V ČESKÉ REPUBLICE PODLE ROKU DIAGNÓZY (občané ČR a cizinci s dlouhodobým pobytem). Absolutní údaje ke dni 31. 12. 2020

V absolutních počtech se u homosexuálního přenosu jedná o pokles z hodnot přesahujících 200 případů ročně na 134 v roce 2018 a poté mírný růst na 149 v roce 2019, resp. 143 v roce 2020. Pokles se týkal pouze občanů České republiky, ale neprojevil se u rezidentů. Za posledních 5 let souhrnně tvoří homosexuální přenos 66,6 % případů, a připočteme-li i kategorii mužů majících sex s muži, kteří užívají injekčně

drogy, pak je to 67,4 %. K přenosu injekčním užíváním drog došlo celkově u 3,7 % případů. Počet pacientů s heterosexuálním přenosem infekce od roku 2002 rovněž vzrostl, ale po roce 2008 dlouhodobě stagnoval na úrovni přibližně 45 případů ročně, až od roku 2016 došlo k určitému zvýšení na úroveň kolem 55 případů. Rok 2020 představuje skokové zvýšení na 82 případů. Relativní zastoupení heterosexuálně

Tabulka 6: NOVĚ ZJIŠTĚNÉ HIV POZITIVNÍ PŘÍPADY V JEDNOTLIVÝCH LETECH PODLE ZPŮSOBU PŘENOSU (občané ČR a cizinci s dlouhodobým pobytem). Roční údaje ke dni 31. 12. 2020

Rok	Způsob přenosu									Celkem
	HO	ID	IH	HT	HF	TR	MD	NO	NE	
1985	2	0	0	0	1	0	0	0	0	3
1986	8	0	0	1	13	0	0	0	1	23
1987	22	0	0	1	1	0	0	0	0	24
1988	20	0	0	3	1	11	0	0	0	35
1989	6	0	0	1	0	1	0	0	0	8
1990	11	0	0	2	0	2	0	0	0	15
1991	9	1	0	2	0	0	0	0	1	13
1992	16	0	0	6	0	0	0	0	1	23
1993	14	2	0	9	0	0	0	0	2	27
1994	18	2	0	16	1	0	0	0	1	38
1995	14	3	1	19	0	0	0	0	3	40
1996	31	2	0	17	0	0	0	0	1	51
1997	31	1	2	25	0	0	1	0	2	62
1998	15	3	2	9	0	0	0	1	0	30
1999	19	1	1	24	0	0	1	1	3	50
2000	28	4	0	22	0	0	1	0	3	58
2001	30	4	2	14	0	0	0	0	1	51
2002	27	2	1	20	0	0	0	0	0	50
2003	37	4	1	19	0	0	1	0	1	63
2004	33	6	2	31	0	0	0	0	0	72
2005	54	4	1	30	0	0	0	0	1	90
2006	55	5	2	26	0	0	0	0	3	91
2007	74	12	5	28	0	0	0	0	2	121
2008	91	9	4	42	0	0	0	0	2	148
2009	104	4	3	43	0	0	0	0	2	156
2010	130	4	3	39	0	0	0	0	4	180
2011	110	6	6	26	0	0	0	1	4	153
2012	152	5	5	41	0	0	2	1	6	212
2013	176	6	4	45	0	0	0	0	4	235
2014	166	9	6	45	0	0	1	0	5	232
2015	205	4	7	46	0	0	0	0	4	266
2016	208	7	4	54	0	0	2	1	10	286
2017	179	5	3	59	0	1	0	2	5	254
2018	134	7	4	56	0	0	0	1	6	208
2018	149	7	2	56	0	1	0	1	6	222
2019	143	14	1	82	0	0	0	1	10	251
Celkem	2 521	143	72	959	17	16	9	10	94	3 841

Způsob přenosu: HO – homosexuální / bisexuální; ID – injekční uživatelé drog; IH – injekční uživatelé drog + homo/bisex.; HF – hemofilici; TR – příjemci krve a krevních přípravků; HT – heterosexuální; MD – z matky na dítě; NO – nozokomiální; NE – nezjištěný/jiný

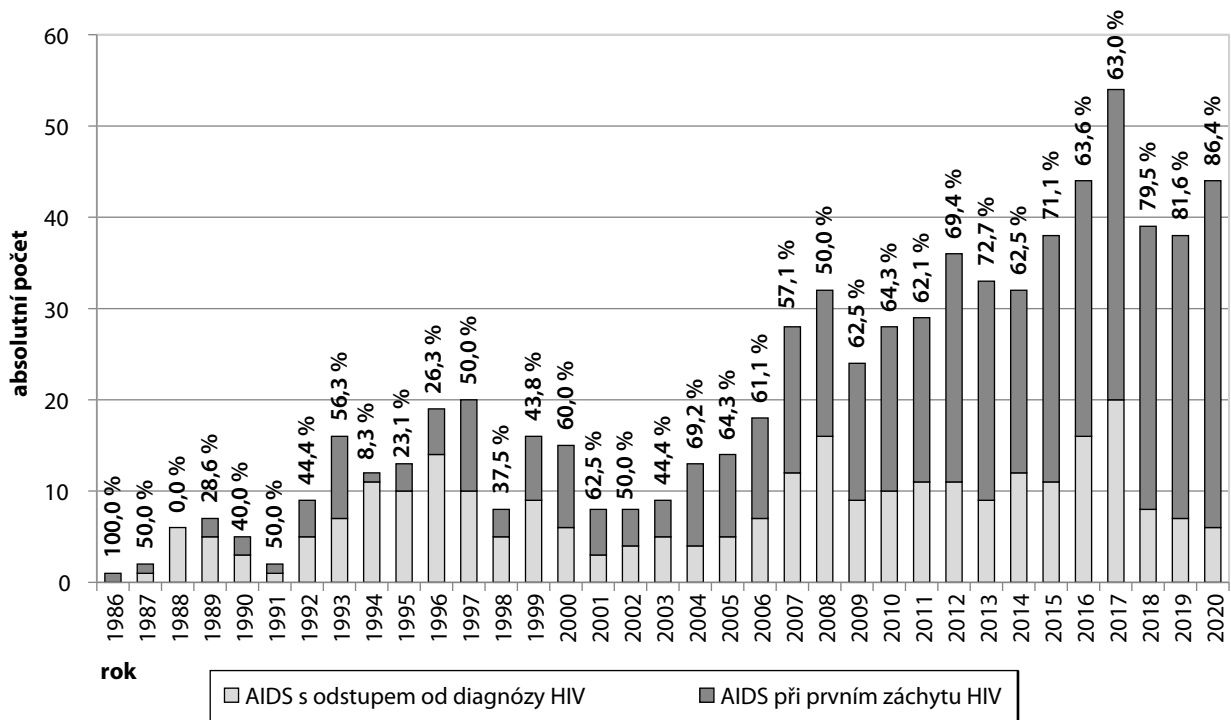
přenesených infekcí kleslo z hodnot kolem 40 % na přelomu tisíciletí na hodnoty pod 20 % v letech 2011–2016, poté se zvýšilo zhruba na 25 % a v posledních dvou letech 2019–2020 přesahuje 30 %. Trendy ve vývoji absolutních počtů zachycených případů pro tři hlavní způsoby přenosu zobrazuje **graf 10**, úplné údaje jsou v **tabulce 6**.

V celém průběhu sledování bylo diagnostikováno onemocnění **AIDS** u 720 (18,7 %) osob (585 mužů a 135 žen), z nichž více než čtvrtinu (27,9 %) tvoří rezidenti

(201 osob, z toho 149 mužů a 52 žen). Necelá polovina (46,3 %) nemocných s AIDS již **zemřela** (333 osob, z toho 273 mužů, 60 žen). Další celkově 177 HIV pozitivních osob (156 mužů a 21 žen) zemřelo z jiné příčiny ve stádiu asymptomatickém či symptomatickém non-AIDS.

Věkové rozložení při diagnóze AIDS, při úmrtí a rozložení žijících osob s HIV/AIDS uvádí **tabulka 5**. Vývoj v počtech nových případů AIDS vykazuje dva vrcholy. První je v letech 1996–1997, tedy v době kolem zavedení

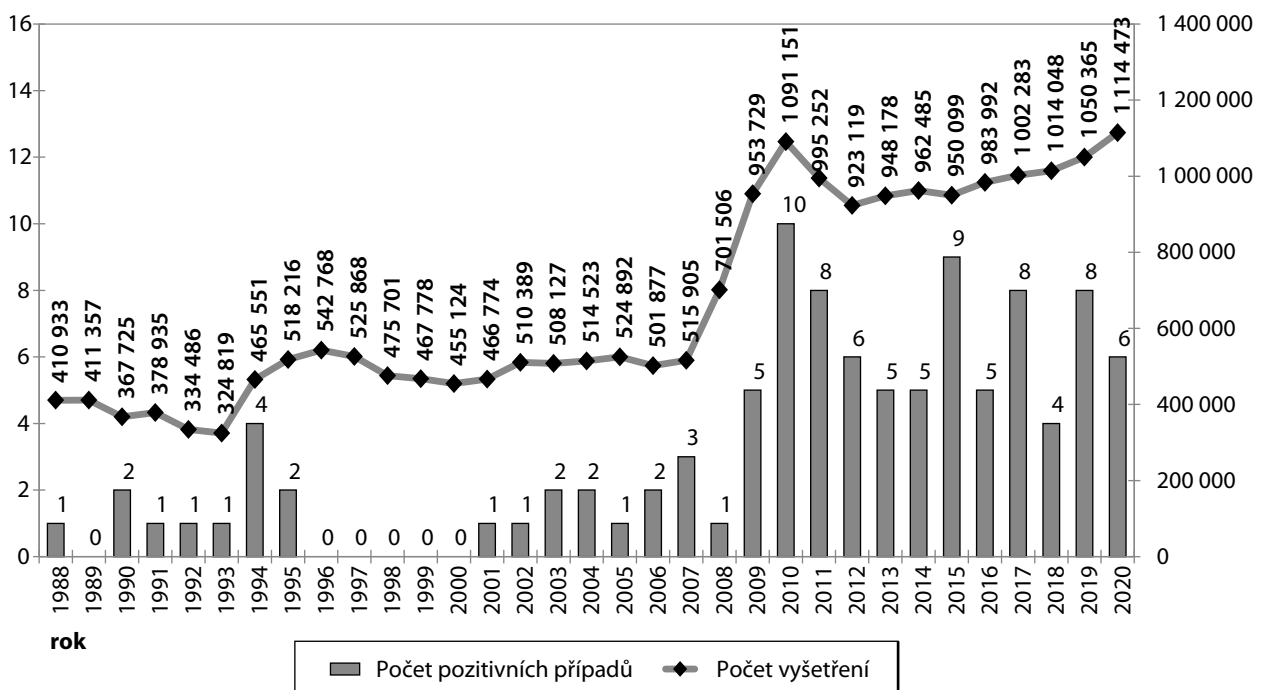
Graf 11: NOVÉ PŘÍPADY AIDS V ČESKÉ REPUBLICE V JEDNOTLIVÝCH LETECH PODÍL POZDĚ ZACHYCENÝCH PŘÍPADŮ (občané ČR a cizinci s dlouhodobým pobytem). Údaje ke dni 31. 12. 2020

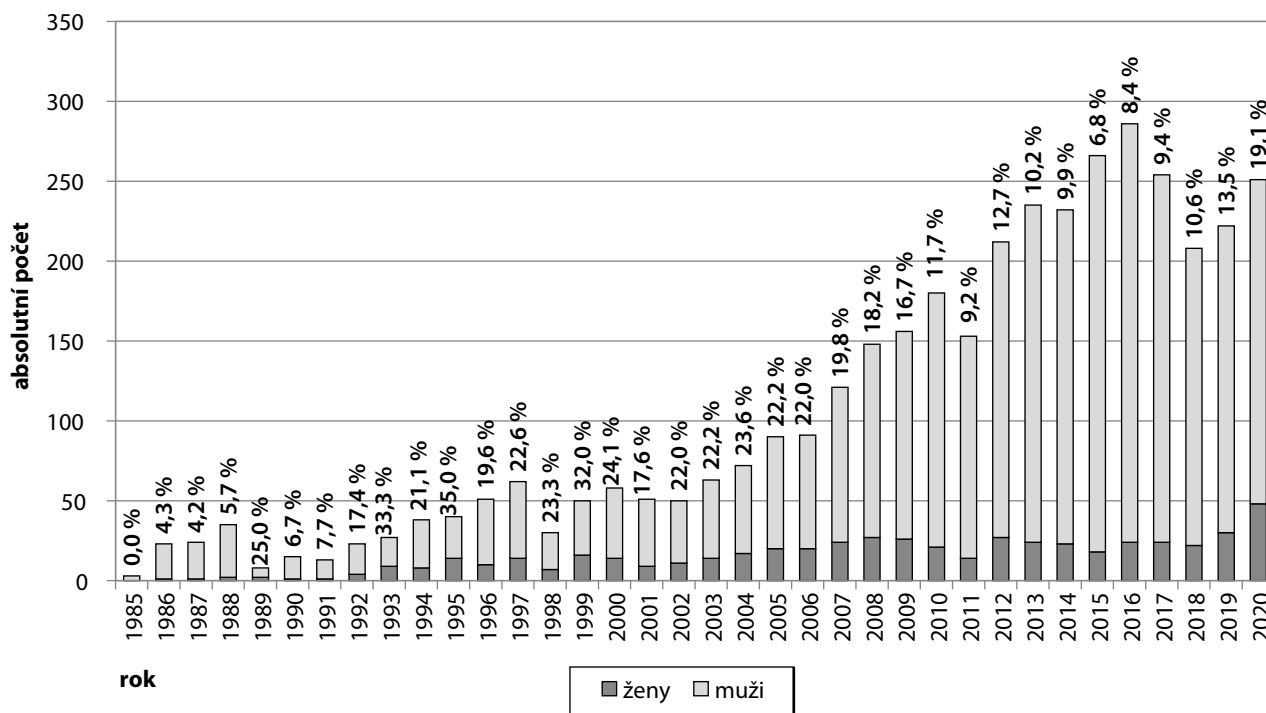
kombinované antiretrovirové terapie (cART), která nepochybně přispěla k redukci případů v následujících letech. Druhý vrchol představuje poslední období let 2015–2020, v němž se počty nových případů AIDS pohybují kolem 40 s maximem 54 v roce 2017 (tabulka 4). Ženy tvoří

v posledních dvaceti letech mezi případy AIDS zhruba pětinu. **Graf 11** ukazuje, že v posledních letech pouze menší část nových případů AIDS vzniká u dlouhodobě sledovaných HIV pozitivních. Větší část případů (v posledních letech kolem 80 %) je zjištěna u pacientů, kteří byli ve stadiu AIDS

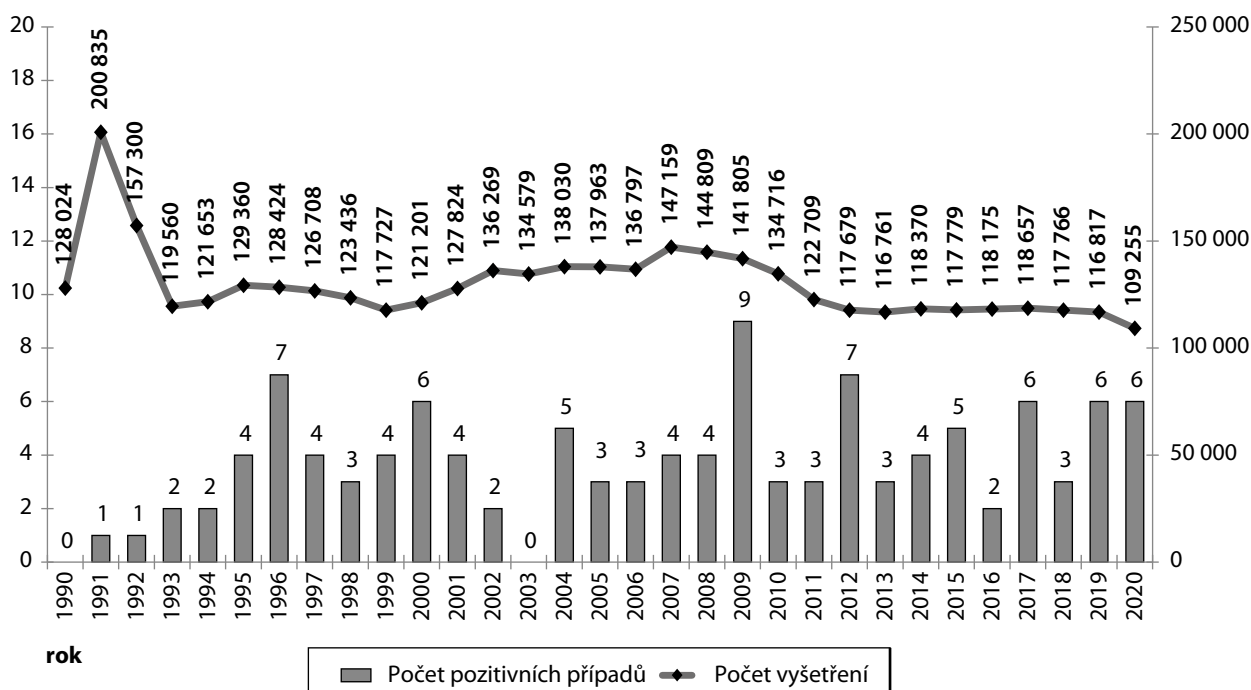
Graf 12: TESTOVÁNÍ KREVNÍCH VZORKŮ V TRANSFUZNÍ SLUŽBĚ V JEDNOTLIVÝCH LETECH (občané ČR a cizinci s dlouhodobým pobytem). Absolutní údaje za období 1. 1. 1988–31. 12. 2020

Graf 13: HIV+ PODLE POHLAVÍ V ČESKÉ REPUBLICE PODÍL HIV+ ŽEN V JEDNOTLIVÝCH LETECH (občané ČR a cizinci s dlouhodobým pobytem). Údaje ke dni 31. 12. 2020

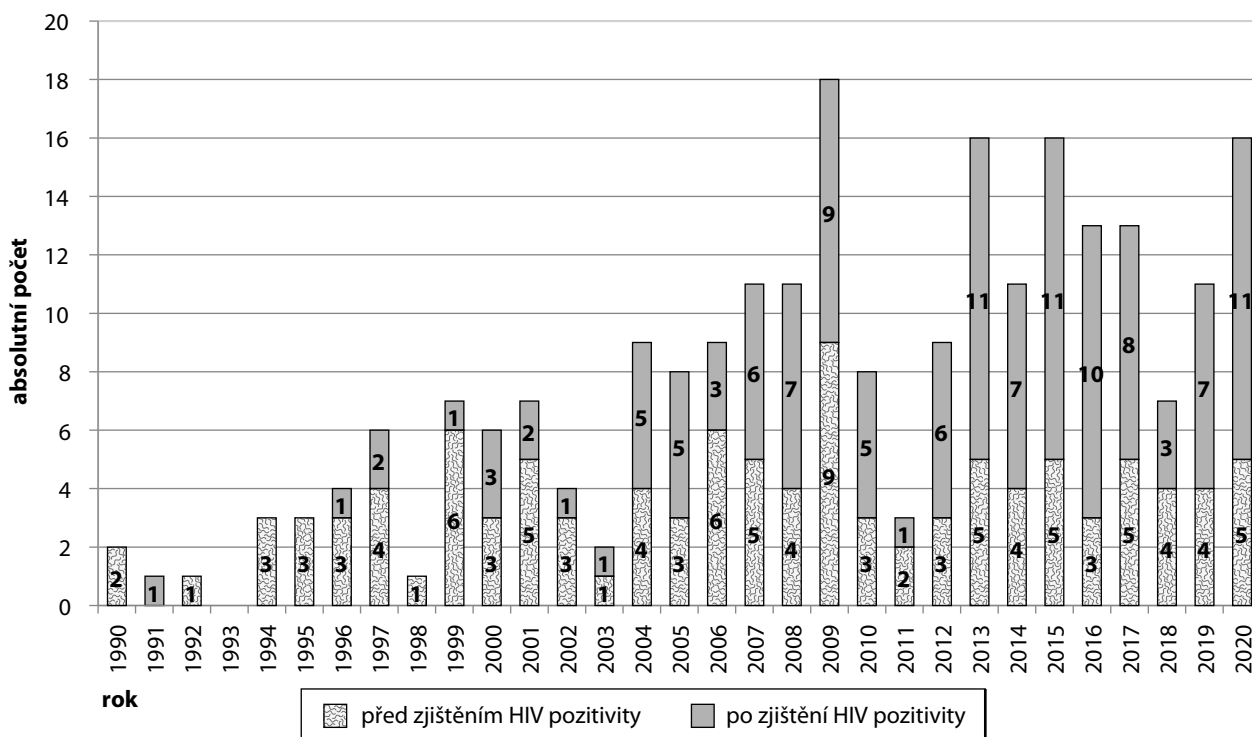
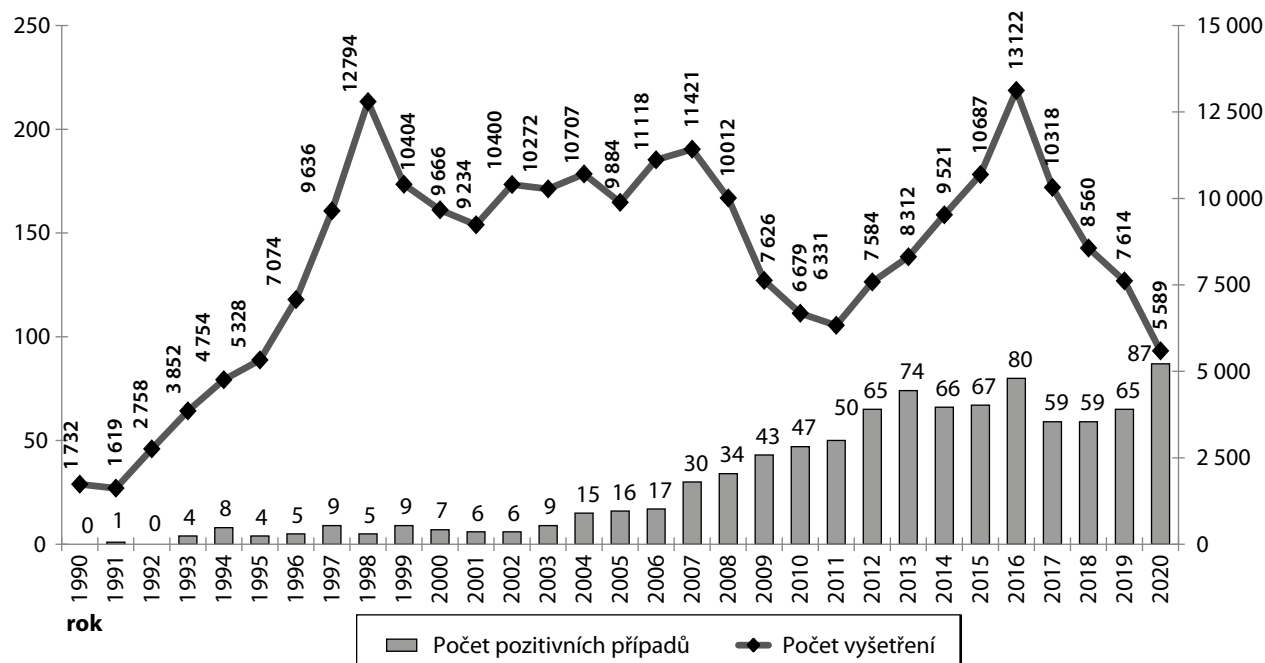
Graf 14: RUTINNÍ TESTOVÁNÍ HIV U GRAVIDNÍCH ŽEN V JEDNOTLIVÝCH LETECH (občané ČR a cizinci s dlouhodobým pobytem). Absolutní údaje za období 1. 1. 1990–31. 12. 2020

již v okamžiku prokázání HIV pozitivitu a kteří tudíž byli zachyceni pozdě.

Naprostá většina pacientů, kteří v roce 2020 byli v péči HIV center, byla léčena antiretrovirovými léky (98,5 %). U 97,5 % léčených bylo dosaženo virové suprese či nízké virémie vyjádřené počtem kopií HIV-1 RNA <200 kopií/ml plazmy při posledním odběru. Léčba je zahajována

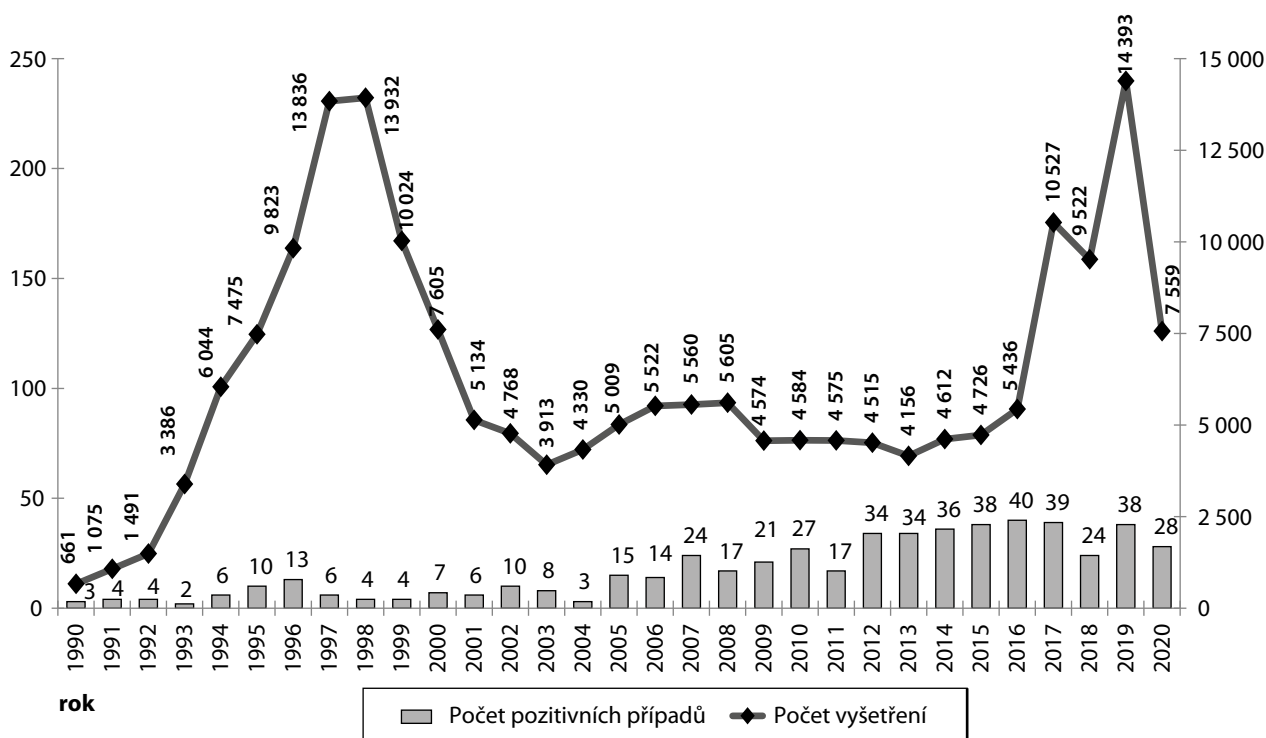
bezprostředně po zjištění HIV pozitivitu. Včasné zahájení léčby má význam nejen pro zdravotní stav pacienta a dobu jeho dožití, ale i jako preventivní opatření. Infekčnost úspěšně léčených pacientů zásadním způsobem klesá a tím se snižuje možnost přenosu infekce HIV v populaci. Určitá část žijících pacientů (cca 11 %) však pobývá v cizině a není v ČR sledována stejně jako pacienti, kteří žijí v ČR, ale

Graf 15: POČTY DĚTÍ NAROZENÝCH HIV POZITIVNÍM ŽENÁM V ČR PODLE DOBY TĚHOTENSTVÍ (občanky ČR a cizinky s dlouhodobým pobytem). Údaje za období 1. 1. 1990–31. 12. 2020

Graf 16: POČET VYŠETŘENÍ POD JMÉNEM NA VLASTNÍ ŽÁDOST V JEDNOTLIVÝCH LETECH (občané ČR a cizinci s dlouhodobým pobytem). Absolutní údaje ke dni 31. 12. 2020

do HIV center nedocházejí (6 %). O stavu těchto pacientů nejsou k dispozici aktuální informace.

Z pohledu **důvodu** provedeného **vyšetření** HIV protilátek tvoří dlouhodobě velkou část provedených testů povinné testování krevních vzorků dárců krve a plasmy. V roce 2020 bylo celkem provedeno přes 1,1 miliónu testů u dárců krve a plasmy (**tabulka 1**), z toho asi 700 tisíc plasmaferézou.

Celkově představují odběry na odděleních transfúzní služby a v plasmaferetických centrech 76,9 % všech provedených testů na přítomnost HIV protilátek. Bylo při nich zjištěno 6 HIV pozitivních dárců, z toho 1 žena (všichni byli opakovaní dárci navzdory tomu, že jsou opakovaně edukováni ohledně rizikového chování). Dárci byli ve věku 27–51 let, u pěti došlo k přenosu HIV infekce při heterosexuálním

Graf 17: POČET ANONYMNÍCH VYŠETŘENÍ NA VLASTNÍ ŽÁDOST V JEDNOTLIVÝCH LETECH (občané ČR a cizinci s dlouhodobým pobytem). Absolutní údaje ke dni 31.12. 2020

styku, u jednoho při styku mezi muži. Čtyři dárči byli zjištěni při odběru plasmaferézou, dva při odběru plné krve. Kumulativně bylo při darování krve nebo plasmy odhaleno 104 HIV pozitivních osob (**graf 12**). Další 1,0 % vyšetření se týkají dárců buněk, tkání a orgánů, při nichž nebyl v roce 2020 zachycen žádný pozitivní případ.

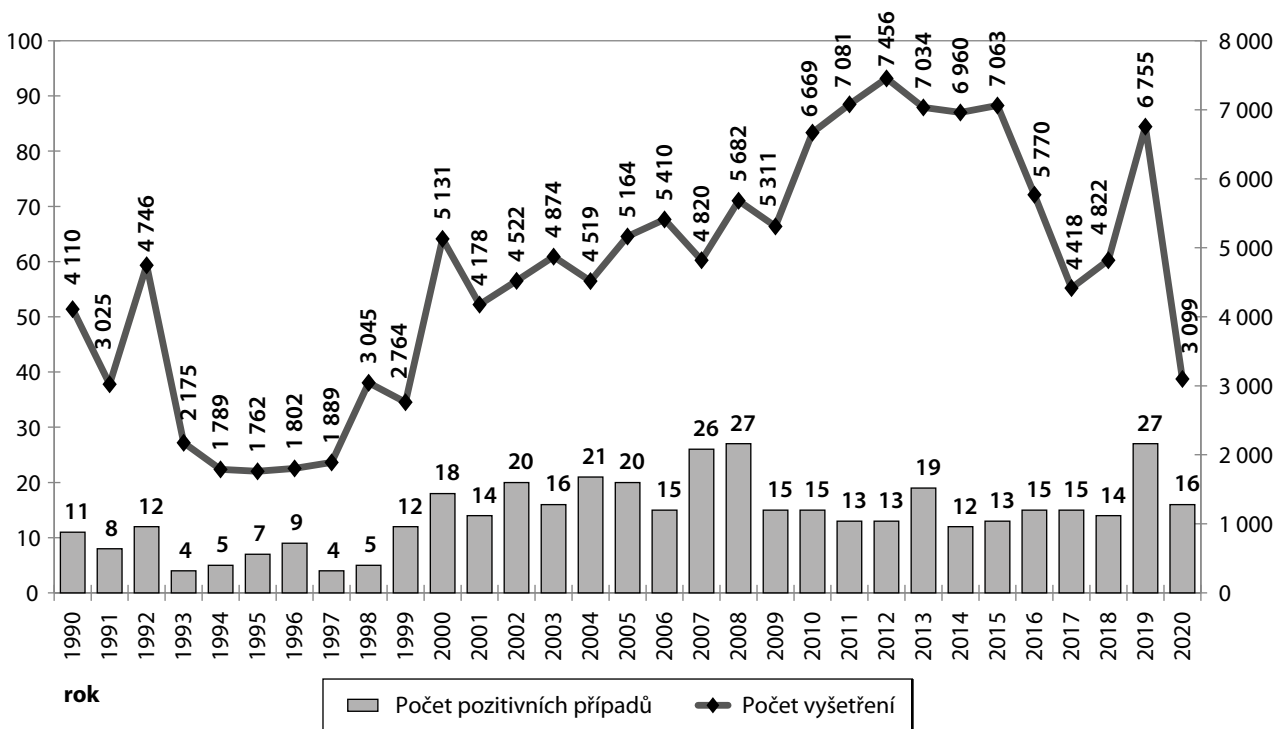
Z celkového kumulativního počtu 3841 HIV pozitivních bylo 547 žen, což činí 14,2 %. V letech 2005–2018 se roční počty nově diagnostikovaných žen pohybovaly zhruba na úrovni 20–25 případů a přes poměrně velké meziroční výkyvy nevykazovaly žádný dlouhodobější trend. Relativní zastoupení žen mezi novými případy HIV v tomto období v důsledku změn v zachytu případů u mužů výrazně kleslo. V posledních dvou letech 2019 a 2020 ale došlo k výraznému nárůstu; bylo zjištěno 30, resp. 48 žen a ženy tvořily 13,5 %, resp. 19,1 % nových případů, jak dokumentuje **graf 13**. K nárůstu v roce 2020 přispívají jak Češky (21 případů), tak rezidentky (27 případů).

Skrínink gravidních žen (**graf 14**) v roce 2020 nově zachytil 6 pozitivních žen na základě zhruba 109 000 provedených testů (7,5 % všech provedených testů). V roce 2020 se HIV pozitivním ženám narodilo 16 dětí. Polovina matek jsou rezidentky z Ukrajiny (3×), Moldavska (2×), Běloruska, Lotyšska a Thajska. Jedenáct žen v době otěhotnění vědělo o své HIV pozitivitě, u pěti byla HIV pozitivita zjištěna až při skríninku v průběhu těhotenství. Žádné z nově narozených dětí nevykazuje známky infekce HIV, avšak konečné rozhodnutí o HIV negativitě bude možno učinit, až se děti dostaví na kontrolu ve věku 18 měsíců nebo na podkladě dvou negativních výsledků HIV RNA ve věku 1 a 3 měsíců.

Celkově byly ke konci roku 2020 známy údaje o 289 **těhotenstvích** 212 HIV pozitivních žen, z nichž 231 skončilo porodem, 55 umělým či spontánním potratem a 3 právě probíhala. Přitom 57 žen bylo těhotných dvakrát či vícekrát. Z **grafu 14** je patrné, že prostřednictvím rutinního testování gravidních žen byla za celou dobu sledování zjištěna HIV pozitivita 116 žen. Dalších 15 žen bylo poprvé diagnostikováno rovněž v době těhotenství, ale při testu indikovaném z jiného důvodu než gravidita. Zbývajících 158 těhotenství bylo zaznamenáno u žen, které již v době otěhotnění věděly o své HIV pozitivitě. Z uvedených těhotenství se narodilo 236 dětí (5× dvojčata), z nich 127 ženám, jež o své HIV pozitivitě dlouhodobě věděly (**graf 15**). Celkově je evidováno 185 HIV pozitivních žen, jež porodily alespoň jedno dítě. Mezi narozenými dětmi je 6 pozitivních, 174 negativních, u 37 nebyl HIV status dosud uzavřen a u 19 není známý, protože děti přestaly docházet na kontroly. U 6 pozitivních dětí narozených v ČR šlo vždy o nesledovanou graviditu bez řádné zajišťovací léčby matky a ostatních preventivních opatření. Další 4 evidované HIV pozitivní děti se narodily dlouho před zjištěním HIV pozitivity matky z těhotenství, která proběhla mimo ČR, a byly v ČR diagnostikovány ve věku 4–10 let.

Tabulka 1 dokládá, že z důvodu klinických příznaků bylo indikováno přibližně 109 tisíc vyšetření (7,5 % všech vyšetření), při nichž bylo zjištěno 96 nových případů HIV infekce (38,2 % všech nových případů). Přitom 17 z těchto případů bylo vyšetřeno v souvislosti s diagnózou pohlavně přenosné nemoci (hlavně syfilis). Další důležité okruhy vyšetření představují kontakty pozitivních případů (12 pozitivních ze 171 vyšetření, což podtrhuje význam depistážního šetření), preventivní vyšetření včetně předoperačních vyšetření

Graf 18: POČET VYŠETŘENÍ A POČET HIV+ CIZINCŮ S KRÁTKODOBÝM POBYTEM V ČESKÉ REPUBLICE V JEDNOTLIVÝCH LETECH. Absolutní údaje za období 1. 1. 1990–31.12.2020

(13 pozitivních ze 79 tisíc vyšetření), osoby ve zvýšeném riziku HIV (3 pozitivní z necelých 7 tisíc vyšetření).

Kromě klinických příčin je HIV pozitivita často zjištěna na základě vyšetření HIV provedených na vlastní žádost klienta, anonymně či neanonymně. V roce 2020 bylo celkově na základě 13 tisíc vyšetření na vlastní žádost (0,9 % všech vyšetření) zachyceno 115 HIV pozitivních osob (což představuje 45,8 % všech nových případů v tomto roce). Z toho je 87 HIV pozitivních osob ze zhruba 5,5 tisíce neanonymních vyšetření (graf 16). Mezi nimi bylo 59 mužů majících sex s muži a 10 mužů a 15 žen s heterosexuálním přenosem infekce. Ze 7,5 tisíce anonymně provedených vyšetření bylo diagnostikováno 28 HIV pozitivních případů (graf 17), z nich je 27 mužů majících sex s muži. Do počtu anonymních vyšetření vykázaných jsou od roku 2017 započítávána i vyšetření rychlotesty. U čtyř pacientů proběhlo vyšetření na vlastní žádost na základě reaktivního výsledku předchozího samovyšetření domácím testem či vyšetření rychlotestem. K vyšetřením na vlastní žádost lze přiřadit i přes 800 vyšetření pro mezinárodní certifikát, při nichž nebyl zjištěn žádný případ HIV positivity (Tabulka 1). Vyšetření pro klinickou diagnózu, na vlastní žádost a z preventivních důvodů tvoří dohromady zhruba 14,0 % všech provedených vyšetření.

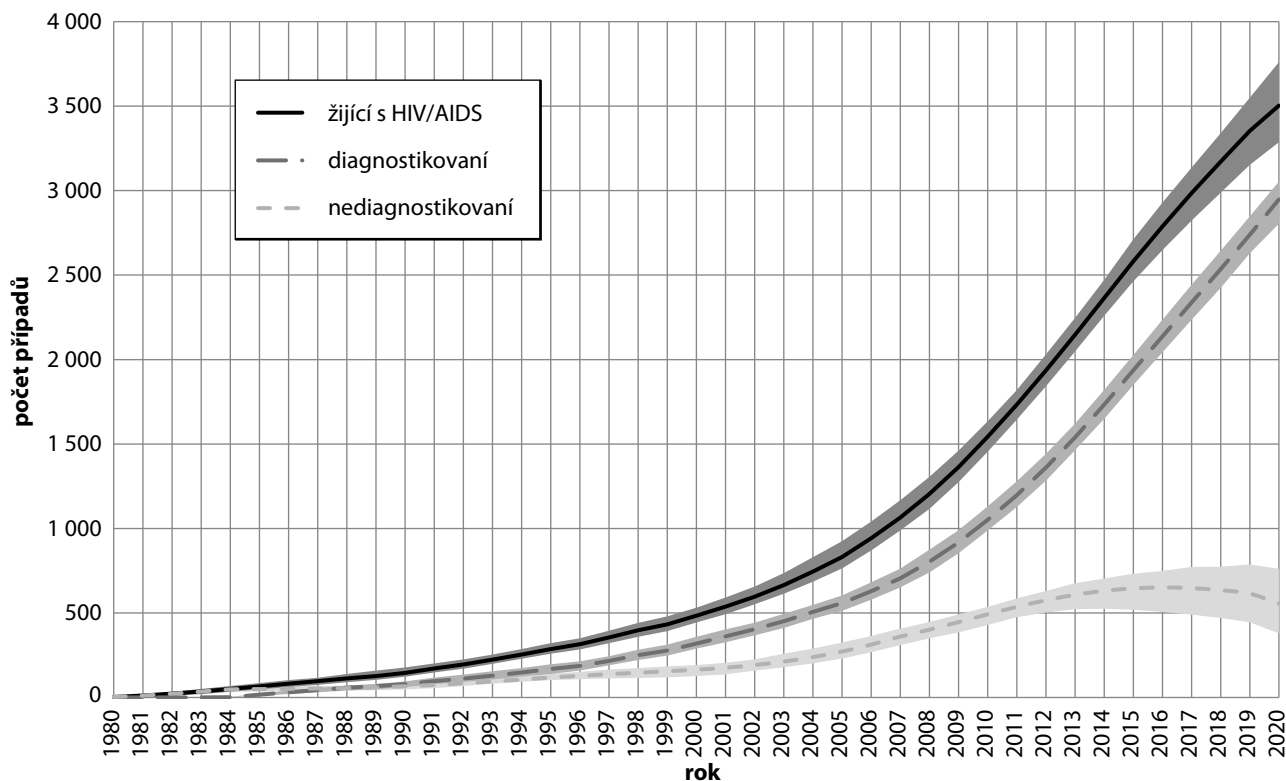
Přibližně osmina osob s nově zjištěnou infekcí HIV (31, tj. 12,0 %) uvádí, že byla v minulosti jednou či opakovaně testována na přítomnost anti-HIV protilátek s negativním výsledkem. Přitom 5 z nich mělo poslední negativní test až v roce 2020 a 8 v roce 2019.

Všechny dosud uvedené údaje se týkají občanů ČR a rezidentů. Kromě nich jsou v ČR každoročně zachyceni i HIV pozitivní cizinci s krátkodobým pobytem. V poslední

dekádě jich bylo zpravidla kolem 15 ročně s výjimkou roku 2019, kdy jich bylo zjištěno 27. V roce 2020 bylo na základě zhruba 3100 vyšetření identifikováno 16 HIV pozitivních cizinců (graf 18). Mezi nimi převažovali občané Ukrajiny (8), jednotlivě byly zastoupeny Francie, Gruzie, Litva, Německo, Rumunsko, Slovensko, Švédsko, USA. Za celé období sledování bylo v ČR diagnostikováno 489 pozitivních cizinců s krátkodobým pobytem, mezi nimiž převažují občané východní Evropy (163), střední a západní Evropy (140) a subsaharské Afriky (114). V posledním desetiletí 2011–2020 dominují mezi diagnostikovanými cizinci Ukrajinci (34 osob), s odstupem následují občané Spojeného království (14), Ruska (11), Slovenska (11), Německa (9), Itálie (8) a v počtech 1–4 případů obyvatelé dalších 43 zemí.

Kromě údajů ze surveillance je důležité znát souhrnně, kolik osob s HIV/AIDS žije celkově na území státu včetně těch, které o své HIV pozitivitě nevědí. Tento údaj není zjistitelný přímo, ale byly vyvinuty matematické postupy a příslušný software, s jejichž pomocí jej lze odhadnout. Výpočet byl proveden pomocí nástroje ECDC HIV Modelling Tool. Na základě modelu vychází, že ke konci roku 2020 v ČR žilo 3503 osob s HIV (číslo nezahrnuje diagnostikované osoby, které se odstěhovaly nebo zemřely) a že u 555 z nich (15,8%) nebyla infekce dosud diagnostikována. Podle výpočtu je mezi nediodagnostikovanými zhruba 250 občanů ČR a 300 rezidentů, resp. 180 osob s homosexuálně přenesenou infekcí a 320 s infekcí přenesenou heterosexuálně. Vývoj odhadů v čase ukazuje graf 19. Horní křivka ukazuje celkové počty žijících. Tyto počty se rozpadají na počty osob, u nichž byla infekce HIV diagnostikována (prostřední křivka), a počty osob, u nichž dosud diagnostikována nebyla (dolní

Graf 19: Odhady počtu osob žijících s HIV/AIDS v České republice. Údaje k 31. 12. 2020

křivka). Odhady jsou ve statistickém modelu stanoveny s určitou nejistotou vyjádřenou 95 % intervaly spolehlivosti, které jsou v grafu znázorněny pásy kolem křivek. Pro počet nediodagnostikovaných je příslušný interval spolehlivosti vyjádřen poměrně širokým rozmezím (379; 761). Interval spolehlivosti s vysokou pravděpodobností (95 %) obsahuje skutečný počet nediodagnostikovaných.

Údaje o výskytu a šíření HIV/AIDS v České republice jsou měsíčně aktualizovány a průběžně doplňovány v souvislosti s dohledáváním chybějících informací. Jsou zveřejňovány na stránkách Státního zdravotního ústavu v Praze (<http://www.szu.cz/tema/prevence/rocní-zpravy-o-vyskytu-a-sireni-hiv-aids-v-cr>). Zprávy o surveillance HIV/AIDS v Evropě lze nalézt na stránkách ECDC (<https://ecdc.europa.eu/en/infectious-diseases-public-health/hiv-infection-and-aids/surveillance-and-disease-data/annual>).

ZÁVĚR

Česká republika se v posledních deseti letech vykazuje zhruba 2 nové případy na 100 000 obyvatel ročně s maximem 2,71 v roce 2016 a poslední hodnotou 2,35 případu na 100 000 obyvatel v roce 2020. Zůstává zemí s nízkou úrovní infekce HIV/AIDS v rámci světa i Evropy, jak celkovým počtem infikovaných zaznamenaných od počátku infekce, tak počtem nových případů na 100 000 obyvatel. Pokles případů zaznamenaný po roce 2016 dále nepokračuje. Mírný nárůst počtu případů v roce 2020 (251) oproti roku 2019 (222) může souviset s probíhající epidemií covid-19 a vyšším počtem osob, které se o své HIV pozitivitě věděly, ale kvůli

omezení cestování se nemohly léčit ve své mateřské zemi a kontaktovaly česká klinická pracoviště. Až údaje dalších let umožní hodnocení skutečného vývoje.

I nadále v České republice dominuje homosexuální přenos infekce HIV mezi muži majícími sex s muži. V posledních letech je však patrný trend projevující se klesajícím podílem homosexuálně přenesených infekcí a nárůstem infekcí přenesených heterosexuálně, zejména u rezidentů. Rezidenti jsou nyní významnou skupinou podílející se na výskytu infekce HIV v ČR, na niž je potřeba zaměřit pozornost. V roce 2020 představovali přes dvě pětiny případů.

Poděkování

Autoři děkují pracovníkům všech HIV center a spolupracujících nevládních organizací a spolupracovníkům z NRL pro HIV/AIDS, bez jejichž příspěví a podkladů by tato zpráva nemohla vzniknout.

RNDr. Marek Malý, CSc.
Oddělení biostatistiky
SZÚ

RNDr. Vratislav Němeček, CSc.
MUDr. Hana Zákoucká
Oddělení sexuálně přenosných infekcí,
NRL pro HIV/AIDS
CEM SZÚ